

สารบัญ

	หน้า
■ ใบประกาศนียบัตร	3
■ สรุปเนื้อหาสาระสำคัญ	4
■ หลักฐานการเผยแพร่	17

สรุปเนื้อหาสาระสำคัญ

ความหมายของการทุจริตและการคอร์รัปชัน

การทุจริต (Fraud) หมายถึง การกระทำหรือการละเว้นการกระทำโดยตั้งใจเพื่อหลอกลวงผู้อื่นให้ได้รับความเดือดร้อน ในขณะที่ผู้กระทำได้รับผลประโยชน์

สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศสหรัฐอเมริกา (IIA) ได้ให้ความหมายไว้ว่าเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย เช่น การฉ้อโกง การหลอกลวง การปกปิด หรือการละเมิด ซึ่งผู้กระทำมีเจตนาเพื่อให้ได้มาซึ่งเงิน ทรัพย์สิน หรือบริการ หรือเพื่อหลีกเลี่ยงการจ่ายเงินหรือค่าตอบแทน

สมาคมผู้สอบบัญชีแห่งประเทศสหรัฐอเมริกา (AICPA) ให้ความหมายว่าเป็นการจงใจแสดงข้อมูลอันเป็นเท็จในงบการเงินผ่านการตกแต่งหรือปลอมแปลงรายการหรือหลักฐานเท็จ และการใช้หลักฐานการบัญชีที่ไม่ถูกต้อง

การคอร์รัปชัน (Corruption) คือ การใช้อำนาจเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ส่วนตน เช่น กำไร ตำแหน่ง ชื่อเสียง หรือเกียรติยศ โดยใช้วิธีที่ขัดต่อกฎหมายหรือหลักศีลธรรม

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการทุจริต (Fraud Triangle Theory)

ทฤษฎีสามเหลี่ยมของการทุจริตของ Donald R. Cressey (1980) อธิบายว่าการทุจริตเกิดจาก 3 ปัจจัยหลัก ได้แก่

1. ความกดดันหรือแรงจูงใจ (Pressure or Incentive): ผู้กระทำมีความกดดันในการทำงาน เช่น การตั้งเป้าหมายที่สูงเกินไป หรือความกดดันส่วนตัว เช่น ปัญหาทางการเงิน การติดการพนัน หรือนิสัยใช้จ่ายฟุ่มเฟือย

2. โอกาสในการกระทำผิด (Opportunity): เกิดจากช่องโหว่ในการควบคุมภายในขององค์กร เช่น การขาดการแบ่งแยกหน้าที่สำคัญ หรือการควบคุมที่สามารถหลีกเลี่ยงได้โดยไม่ถูกตรวจสอบ คือ ทำให้มีการกระทำผิดโดยไร้ร่องรอยหรือตรวจพบยาก หรือค้นพบได้ทันที ไม่มีการตรวจนับทรัพย์สินหรือกระหายอดบัญชีที่สำคัญทุกเดือน เป็นต้น

3. ข้ออ้างหรือเหตุผลที่ผิด (Rational): เป็นการพยายามหาเหตุผลเพื่อสนับสนุนการกระทำผิดของตนเอง เช่น อ้างว่ามีความจำเป็นส่วนตัว ได้รับค่าตอบแทนน้อย หรืออ้างว่าทำเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม เช่น การตกแต่งงบการเงินเพื่อให้ผู้ถือหุ้นพอใจ

ปัจจัยเพิ่มเติมที่ทำให้เกิดข้ออ้างในการทุจริตคือ

การมีข้ออ้างหรือเหตุผลเพื่อสนับสนุนการกระทำผิดมีสาเหตุพอสรุปได้ดังนี้

3.1 จุดอ่อนด้านสภาพแวดล้อมภายในองค์กร เช่น การขาดจิตสำนึกเรื่องความซื่อสัตย์ การไม่สร้างค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นความซื่อสัตย์และจริยธรรมในองค์กร

3.2 ความล่าช้าในการสืบสวนบทลงโทษ ทำให้ผู้กระทำผิดกล้าเสี่ยงและไม่หวาดกลัว เช่น เห็นว่าบริษัทไม่ฟ้องเพราะกลัวเสียชื่อเสียงกระบวนการสืบสวนใช้เวลานาน การยกฟ้องเพราะขาดหลักฐาน โทษที่ได้รับไม่รุนแรง เมื่อเทียบกับผลประโยชน์ที่ได้ เป็นต้น

ดังนั้นระบบการควบคุมที่มีประสิทธิผล คือระบบที่ป้องกันไม่ให้พนักงานที่มีความรู้และเป็นคนซื่อสัตย์ กระทำผิด หรือหากกระทำผิดก็สามารถทราบได้ทันที

จากการศึกษาพบว่า โดยผู้ทุจริตจะมีลักษณะดังนี้

- มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีกว่าปกติ
- ประสบปัญหาทางการเงินอย่างมากหรือมีภาระหนี้สินสูง
- มีนิสัยใช้จ่ายเงินเกินตัว
- มีปัญหาทางอารมณ์ เช่น ซึมเศร้า Bipolar
- ชอบเล่นการพนัน
- มีความทะยานเกี่ยวกับ ฐานะ ความเป็นอยู่ วัตถุนิยม

มาตรการในการป้องกันการทุจริต

องค์กรสามารถใช้มาตรการเพื่อป้องกันการทุจริตได้โดยการจัดการกับปัจจัยทั้ง 3 ด้านของทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริต ได้แก่

1.ลดแรงจูงใจ:

- ไม่ควรกำหนดเป้าหมายการทำงานที่สูงเกินไป
- ตรวจสอบประวัติและอุปนิสัยของพนักงานก่อนรับเข้าทำงาน
- จัดสวัสดิการที่เหมาะสม

2.ลดโอกาส:

- ใช้การควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพ เช่น การแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบ
- หมุนเวียนตำแหน่งงานที่มีความเสี่ยงสูง เช่น ฝ่ายจัดซื้อ
- ลดการใช้เงินสดในการรับ/จ่าย
- ควบคุมทรัพย์สินสำคัญ และตรวจสอบนับทรัพย์สินจริงกับข้อมูลในบัญชีอย่างสม่ำเสมอ

3.เน้นความซื่อสัตย์และจริยธรรม:

- ผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างที่ดี
- กำหนดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและมีมาตรการลงโทษผู้กระทำผิดอย่างจริงจัง

สัญญาณเตือนภัยการทุจริตในระดับพนักงาน

- ผู้ที่กระทำการทุจริตอาจมีลักษณะบางอย่างที่สามารถสังเกตได้ ดังนี้
- มีชีวิตความเป็นอยู่เกินฐานะ
- มีปัญหาทางการเงินหรือมีหนี้สินสูง
- มีนิสัยใช้จ่ายเกินตัว
- มีการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพอย่างมาก
- ชอบเล่นการพนัน
- มีธุรกิจส่วนตัวที่อาจขัดแย้งกับองค์กร
- การปฏิบัติงานอยู่ภายใต้อิทธิพลของบุคคลเพียงคนเดียว

หลักการ 5 ประการในการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริต

ในปี 2008 สถาบันวิชาชีพในสหรัฐอเมริกา 3 แห่ง ได้แก่ สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งสหรัฐอเมริกา (IIA), สมาคมผู้สอบบัญชีแห่งสหรัฐอเมริกา (AICPA), และสมาคมผู้ตรวจสอบการทุจริตแห่งสหรัฐอเมริกา (ACFE) ได้ร่วมกันจัดทำ

Fraud Guide เพื่อให้ผู้บริหารและคณะกรรมการใช้เป็นแนวทางในการกำกับดูแลและบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริต ซึ่งประกอบด้วยหลักการ 5 ประการ ดังนี้

หลักการที่ 1: การกำกับดูแลความเสี่ยงด้านการทุจริต

คณะกรรมการองค์การและฝ่ายบริหารระดับสูงขององค์กร ต้องมีบทบาทสำคัญในการสร้างและส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายความซื่อตรงและจริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี มีแผนงานและวิธีการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริตที่ชัดเจน ประกอบไปด้วย

- การกำกับดูแลความเสี่ยงด้านการทุจริต
- บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบการกำกับดูแลความเสี่ยงด้านการทุจริต

1.1 การกำกับดูแลและความเสี่ยงด้านการทุจริต

- คณะกรรมการสามารถเรียกประชุมและซักถามผู้บริหารทุกระดับ
- คณะกรรมการสามารถเข้าถึง บุคคล เอกสาร และระบบสารสนเทศที่สำคัญ
- มีกระบวนการเสนอข้อและสรรหาคณะกรรมการที่เป็นอิสระ
- มีกระบวนการทำงานกับฝ่ายที่มีประสิทธิภาพ
- การกำหนดจรรยาบรรณของฝ่ายบริหารระดับสูง
- ข้อกำหนดที่เน้นความเป็นอิสระ

1.2 บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบการกำกับดูแลความเสี่ยงด้านการทุจริต

1.2.1 คณะกรรมการองค์กรมีบทบาทสำคัญในการสร้างบรรยากาศที่ดีและควรมีบทบาทในการกำกับดูแลด้านการทุจริต ดังนี้

- ทำความเข้าใจนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต
- ทำความเข้าใจเกี่ยวกับความเสี่ยงด้านทุจริตที่สำคัญ
- กำกับตรวจตราเกี่ยวกับแผนการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริต
- มีระบบรับแจ้งเหตุ
- สามารถจัดหาที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญภายนอกเมื่อต้องการ
- การสั่งการเกี่ยวกับการตรวจสอบทั้งภายในและภายนอก

1.2.2 ฝ่ายบริหาร มีบทบาทสำคัญในการสร้างบรรยากาศที่ดีและพฤติกรรมของฝ่ายบริหารจะส่งสัญญาณด้านทัศนคติ ค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กร ของฝ่ายบริหารมีดังนี้

- รับผิดชอบต่อแผนการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริต
- การสั่งการดำเนินการเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในที่ออกแบบป้องกัน
- กำหนดระบบติดตามและรายงาน เพื่อประเมินความเสี่ยง
- การควบคุมการปฏิบัติตามนโยบายและจรรยาบรรณทางธุรกิจที่กำหนด
- การประเมินความเสี่ยงและความเพียงพอของการควบคุม
- การติดตาม การประสานงานเกี่ยวกับการสื่อสารการรายงาน
- กำหนดการฝึกอบรมพนักงานเกี่ยวกับแผนการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริต

1.2.3 พนักงานมีบทบาทสำคัญในการปฏิบัติตามแผนการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริต กำหนดว่าพนักงานทุกระดับมีบทบาทหน้าที่ดังนี้

- เข้าใจขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับการทุจริต
- เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเกี่ยวกับโครงสร้างการควบคุมภายใน
- ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันการทุจริต
- มีส่วนร่วมในการสร้างบรรยากาศการควบคุม
- รายงานสถานการณ์ที่สงสัยว่าเกี่ยวข้องกับการทุจริต
- ให้ความร่วมมือในการสืบสวนกรณีทุจริต

1.2.4 ผู้ตรวจสอบภายใน มีบทบาทในการประเมินและสร้างความเชื่อมั่นว่าการควบคุมขององค์กรมีความเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

หลักการที่ 2: การบริหารและการประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต

ในการบริหารความเสี่ยง องค์กรจะต้องทราบความเสี่ยงด้านการทุจริตที่องค์กรเผชิญอยู่ โดยมีรายละเอียดประกอบไปด้วย

2.1 องค์ประกอบของแผนการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริต มีองค์ประกอบดังนี้

- ความรับผิดชอบ
- การสร้างความตระหนักรู้ด้านการทุจริต
- การลงสัตยาบรรณเป็นลายลักษณ์อักษร
- การเปิดเผยข้อขัดแย้ง
- การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต
- วิธีรายงานและระบบการเตือนภัย
- กระบวนการสืบสวน
- การกำหนดระเบียบวินัยและวิธีการแก้ไข
- มีกระบวนการประเมินผลและการปรับปรุง
- มีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

2.2 การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต

- นักบัญชีและการเงินระบุความเสี่ยงด้านการเงินและการเก็บรักษาเงินและทรัพย์สินขององค์กรให้ปลอดภัย
- นักกฎหมายที่ชำนาญเกี่ยวกับกฎหมายแพ่ง อาญา เกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ภาระหนี้สิน
- ผู้ที่มีความรู้ในการบริหารความเสี่ยง เช่น มีประสบการณ์เกี่ยวกับสัญญาณเตือนภัย
- ผู้ตรวจสอบภายใน ที่มีความรู้เกี่ยวกับการควบคุมและบริหารความเสี่ยง
- บุคคลภายในหรือภายนอกที่มีความชำนาญในการประเมินความเสี่ยง

การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต ก็คล้ายกับการประเมินความเสี่ยงทั่วไป ประกอบด้วยขั้นตอน 3 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1.การระบุความเสี่ยง
- 2.การประเมินระดับความน่าจะเป็นและผลกระทบ และ
- 3.การตอบสนองต่อความเสี่ยงด้านทุจริต

1) การระบุความเสี่ยงด้านการทุจริต

การระบุความเสี่ยงด้านการทุจริต ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ เช่น ลักษณะธุรกิจรูปแบบ ทำเลที่ตั้ง จากข้อมูลภายในองค์กร เช่น รายงานการประชุม รายงานการตรวจสอบต่างๆ เพื่อให้ครอบคลุมเหตุการณ์ความเสี่ยงด้านการทุจริตทั้งหมดที่มีโอกาสเกิดขึ้น

Fraud guide ได้แนะนำว่าการระบุความเสี่ยงด้านทุจริตควรระบุให้ครอบคลุม โดยพิจารณาดังนี้

- ปัจจัยความเสี่ยงตามทฤษฎีสามหลัยมทุจริต

- ความเสี่ยงจากการที่ฝ่ายบริหารยกเลิกไม่ปฏิบัติตามการควบคุม
- เอกสารรายงานความเสี่ยงเกี่ยวกับการตกแต่งบัญชีและงบการเงิน
- การยกยอกและการใช้สินทรัพย์ขององค์ในทางที่ไม่ชอบ
- การคอร์รัปชันและการใช้อิทธิพลตำแหน่งหน้าที่เพื่อแสวงหาผลประโยชน์
- ความเสี่ยงด้านทุจริตอื่นๆ เช่น การมีผลประโยชน์ทับซ้อน

2) ความการประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต มี 2 มิติ

2.1 การประเมินความน่าจะเป็นที่จะเกิด

2.2 การประเมินผลกระทบ

3) การตอบสนองต่อความเสี่ยงด้านการทุจริต มี 4 วิธี

3.1 การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง เช่น ขายกิจการในประเทศที่มีคอร์รัปชันสูง

3.2 การลดความเสี่ยง คือการลดโอกาสและผลกระทบ โดยใช้กิจกรรมการควบคุมแบบป้องกันหรือค้นพบ

3.3 การแบ่งปันความเสี่ยง

3.4 การยอมรับความเสี่ยง

หลักการที่ 3: การป้องกันความเสี่ยงด้านการทุจริต

Fraud guide กล่าวว่า หลักการสำคัญคือการสร้างความตระหนักรู้ให้ทุกคนในองค์กรเข้าใจถึงแผนการบริหารความเสี่ยง

การสร้างความตระหนักรู้ เช่น การกำหนดเป็นนโยบาย การเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหาร การฝึกอบรม การลงนามข้อตกลง การจูงใจ การลงโทษ

องค์ประกอบที่ส่งเสริมประสิทธิภาพของกิจกรรมการควบคุมแบบป้องกันการทุจริต เช่น

- การจัดทำประวัติภูมิหลังของพนักงานเพื่อการสืบสวน
- การจัดการฝึกอบรมการต่อต้านการทุจริต
- มีวิธีการประเมินผลงานและการจ่ายค่าตอบแทนที่เหมาะสม
- การสัมภาษณ์พนักงานที่ลาออก
- การกำหนดวิธีการและระดับการอนุมัติที่เหมาะสม
- วิธีการควบคุมในระดับรายการค้า
- เกณฑ์การวัดผลและการติดตามผลแบบต่อเนื่อง เช่น จำนวนข้อกล่าวหาที่ได้รับ การร้องเรียน จำนวนพนักงานที่ไม่ลงนามรับทราบนโยบายจรรยาบรรณ จำนวนพนักงานที่ไม่ผ่านการอบรมด้านจรรยาบรรณ จำนวนทรัพยากรที่ใช้ เป็นต้น

หลักการที่ 4: การค้นพบความเสี่ยงด้านการทุจริต

การควบคุมเชิงป้องกันอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ จึงจำเป็นต้องมีระบบการควบคุมเชิงค้นพบวิธีที่มีประสิทธิภาพที่สุดคือ

4.1 การมีสายด่วนรับเรื่องแจ้งเหตุ (Whistleblower hotline)

4.2 ควรมีกระบวนการควบคุม (Process controls) เช่น

- การตรวจนับสินทรัพย์ (ควรเป็นการตรวจนับที่ไม่บอกล่วงหน้า)
- การตรวจสอบกระหายยอด
- การสอบทานอิสระ
- การวิเคราะห์อัตราส่วน
- การตรวจสอบภายใน
- กิจกรรมเกี่ยวกับการติดตามผล

4.3 การควบคุมแบบค้นพบเชิงรุก (Proactive fraud detection procedures) เช่น

- การตรวจสอบแบบต่อเนื่อง
- การใช้ระบบ IT ช่วยในการระบุสิ่งผิดปกติแบบอัตโนมัติ
- การวิเคราะห์หาแนวโน้มและความสัมพันธ์ที่ผิดปกติ
- การแจ้งสัญญาณเตือนภัยการทุจริต
- การวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลจากหลายแหล่ง เช่น

เปรียบเทียบข้อมูลรหัสสินค้าที่มีรายการสั่งซื้อแต่ไม่ปรากฏในฐานข้อมูลค้นหาที่อยู่ของผู้ขายที่ผิดปกติ เช่น ที่อยู่เดียวกับพนักงานการค้นหาคำหรือบุคคลที่อยู่ในรายชื่อผู้ถูกกล่าวหากระทำทุจริตการใช้โปรแกรมค้นหาคำหรือข้อความผิดปกติ

หลักการที่ 5: การรายงาน การสืบสวน และการแก้ไขด้านการทุจริต

สมาคมผู้ตรวจสอบการทุจริตของอเมริกา (ACFE) รายงานว่าการค้นพบการทุจริต มักจะพบจากการแจ้งเหตุเป็นกรณีพิเศษ (เช่น การมีสายด่วน (hotline) ระบบ แจ้งเหตุ (Whistleblower)) มากกว่าการการค้นพบจากการตรวจสอบตามวิธีปกติ ดังนั้นองค์กรควรมีระบบการแจ้งเหตุในกรณีพิเศษ

1.หลักการสืบสวน ควรดำเนินการอย่างทันที่ ประเมินจุดอ่อนที่ทำให้เกิดการทุจริต และมีมาตรการลงโทษผู้กระทำผิดอย่างเท่าเทียม

1) การสืบสวนอย่างทันกาล พึงระลึกว่ายิ่งสืบสวนช้าเท่าไร โอกาสที่จะ ค้นพบหลักฐานยิ่งน้อยลงเท่านั้น และผู้ทุจริตจะสร้างหลักฐานใหม่ ขึ้นมาทดแทน

2) องค์กรต้องประเมินจุดอ่อนที่ทำให้เกิดการทุจริต เพื่อหาวิธีการป้องกัน หรือเพิ่มมาตรการควบคุม

3) องค์กรต้องมีมาตรการจัดการต่อผู้บริหารและพนักงานที่เกี่ยวข้องกับ การกระทำผิดอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อส่งเสริมบรรยากาศที่ดีและให้ทุก คนตระหนักว่า การทุจริตเป็นสิ่งที่รวมข่มกันไม่ได้ และทุกคนจะ ได้รับการจัดการอย่างเท่าเทียมกัน

2.ขั้นตอนการสืบสวน เริ่มจากการรับเรื่องร้องเรียน การประเมินข้อร้องเรียน การวางแผนสืบสวน และการดำเนินการตามแผน โดยต้องคำนึงถึงความถูกต้องตามกฎหมาย ความเที่ยงธรรม และการรักษาความลับ

การรับเรื่องร้องเรียน องค์กรควรมีวิธีการรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ รวมทั้ง รักษาความลับของเรื่องที่ควรจะเป็นความลับ และหาข้อยุติเกี่ยวกับข้อ ร้องเรียนนั้นอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

- การจัดประเด็นปัญหา
- การยืนยันหลักเกณฑ์เกี่ยวกับข้อร้องเรียน
- การประเมินความร้ายแรงของข้อร้องเรียน
- การขยายประเด็นของข้อร้องเรียนเมื่อเห็นว่าเหมาะสม
- การอ้างอิงกับกรณีที่เกิดขึ้นภายนอก
- การประเมินวิธีการบันทึกการสืบสวน
- การดำเนินการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง
- การบันทึกประเภทของข้อมูลที่ควรเก็บเป็นความลับ
- การยุติหรือปิดการสืบสวน
- การจัดเก็บเอกสารที่เกี่ยวข้อง

การประเมินข้อร้องเรียน ข้อร้องเรียนที่ได้รับบางเรื่องอาจไม่ใช่เรื่องทุจริต จึง ควรมีการประเมินคัดกรอง เพื่อดำเนินการที่เหมาะสม ดังนี้

- ประเมินว่าข้อร้องเรียนให้ข้อมูลเพียงพอหรือไม่ ถ้าไม่เพียงพอต้องหา ข้อเท็จจริงเพิ่มเติม
- วางแผนว่าใครเป็นผู้ดำเนินการสืบสวน
- ประเมินว่าการสืบสวนจำเป็นต้องใช้ความรู้พิเศษหรือไม่
- การดำเนินการควรจะต้องแจ้งใครและเมื่อใด

วิธีการในการดำเนินการสืบสวน

วิธีการในการดำเนินการสืบสวน (Investigation Protocols) ควรได้รับอนุมัติ จากผู้บริหารระดับสูงขององค์กร เพื่อให้มั่นใจว่าสามารถดำเนินการสืบสวนได้ สำเร็จตามวัตถุประสงค์ ปัจจัยที่ควรพิจารณาในการสืบสวน คือ

- เวลา ควรทำอย่างรวดเร็ว เพราะต้องทำตามเงื่อนไขเวลาที่กฎหมาย กำหนด หรือลดผลเสียหายไม่ให้ ขยายออกไป หรือตามข้อเรียกร้องจาก บริษัทประกัน เป็นต้น
- การรายงานหรือการแจ้งความ แจ้งต่อหน่วยงานที่กำลังดูแล หรือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงาน ราชการ บริษัทประกัน ผู้ตรวจสอบ เป็นต้น
- การรักษาความลับ หลักฐานที่รวบรวมได้ควรเป็นความลับและเผยแพร่ เฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้อง

- ปรึกษาฝ่ายกฎหมาย เมื่อได้รับข้อร้องเรียนควรปรึกษาฝ่ายกฎหมาย ตั้งแต่ต้น เพื่อให้การสืบสวนสามารถดำเนินการได้อย่างตรงประเด็น
- การปฏิบัติตามกฎระเบียบ การสืบสวนต้องทำให้ถูกต้องตามที่ กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกำหนด โดยเฉพาะเกี่ยวกับการ รวบรวมหลักฐานและการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง
- ความเที่ยงธรรมและความเพียงพอ การสืบสวนควรให้ความเที่ยงธรรม ในการปฏิบัติต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง และมีการรวบรวมหลักฐานที่เพียงพอ
- การกำหนดแผนและเป้าหมาย การสืบสวนควรมีการกำหนดขอบเขต และระยะเวลาอย่างชัดเจน

3.การแก้ไข ถือเป็นขั้นตอนสุดท้าย โดยอาจรวมถึงการดำเนินการทางกฎหมาย การลงโทษทางวินัย และการปรับปรุงแก้ไขจุดควบคุมที่บกพร่อง หลังจากนั้นควรมีการเปิดเผยผลการดำเนินงานให้พนักงานรับทราบ เพื่อสร้างบรรยากาศความซื่อสัตย์ภายในองค์กร

- การดำเนินการตามกฎหมาย
- การลงโทษทางวินัย เช่น การตักเตือน ตัดเงินเดือน ลดขั้นเงินเดือน การพักงาน การให้ออก ปลดออก ไล่ออก เป็นต้น
- การเรียกสินไหมชดเชยจากบริษัทประกัน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- ปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานหรือจุดควบคุมที่หละหลวมบกพร่องที่เป็น สาเหตุของเรื่องที่ร้องเรียน

หลังจากดำเนินการเสร็จสิ้นแล้วต้องมีการเปิดเผยต่อสาธารณะ หรือให้พนักงาน ได้รับรู้เพื่อให้เป็นองค์ประกอบของแผนการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริตใน การสร้างบรรยากาศด้านความซื่อสัตย์และจริยธรรมสื่อสารไปยังทุกคนในองค์กร

สรุปการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริต

การทุจริตเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน การทุจริตไม่เพียงสร้างความเสียหายทางการเงิน แต่ยังบั่นทอนความเชื่อมั่น ความโปร่งใส และชื่อเสียงขององค์กร การบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริตจึงเป็นภารกิจสำคัญที่ผู้บริหารทุกระดับต้องให้ความสำคัญอย่างจริงจัง

รายงานฉบับนี้สรุปเนื้อหาสำคัญเกี่ยวกับ แนวคิด ทฤษฎี ปัจจัยสาเหตุ มาตรการป้องกัน และหลักการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริต ตามแนวทางสากล อาทิ Fraud Guide (2008), สมาคมผู้ตรวจสอบภายใน (IIA), สมาคมผู้สอบบัญชี (AICPA) และสมาคมผู้ตรวจสอบการทุจริต (ACFE)

ทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle)

Donald R. Cressey (1980) อธิบายว่า การทุจริตเกิดขึ้นจาก 3 ปัจจัยหลัก ได้แก่:

- แรงกดดัน/แรงจูงใจ (Pressure or Incentive) – เช่น ภาระหนี้สิน ความต้องการฐานะ หรือเป้าหมายงานที่กดดัน
- โอกาส (Opportunity) – เกิดจากช่องโหว่ของระบบควบคุมภายใน ทำให้ผู้กระทำได้ปิดการกระทำผิดได้
- ข้ออ้าง (Rationalization) – การหาข้ออ้างเพื่อทำผิด เช่น “ทุกคนก็ทำเหมือนกัน” หรือ “ทำเพื่อองค์กร”

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการทุจริต

- แรงกดดันจากงาน เช่น การตั้งเป้าหมายสูงเกินจริง
- แรงกดดันส่วนตัว เช่น ดิดการพนัน หนี้สินล้นพ้นตัว
- ช่องโหว่ของระบบควบคุมภายใน เช่น ขาดการตรวจสอบทบทวน หรือไม่มีการแบ่งแยกหน้าที่
- ข้ออ้างเชิงวัฒนธรรม เช่น “เป็นประเพณีธุรกิจ” หรือ “ใครๆ ก็ทำกัน”
- สภาพแวดล้อมองค์กร เช่น การขาดค่านิยมเรื่องความซื่อสัตย์ ขาดบทลงโทษที่ชัดเจน

มาตรการป้องกันการทุจริต

- ลดแรงจูงใจ – เช่น จัดสวัสดิการที่เหมาะสม ไม่กำหนดเป้าหมายงานเกินจริง
- ลดโอกาส – เสริมระบบควบคุมภายใน แบ่งแยกหน้าที่ ตรวจสอบทรัพย์สินสำคัญ และลดการใช้จ่ายสด
- เสริมสร้างจริยธรรม – ผู้นำเป็นแบบอย่างที่ดี ส่งเสริมค่านิยมความซื่อสัตย์
- บทลงโทษที่เด็ดขาด – ผู้กระทำผิดต้องถูกลงโทษเท่าเทียม ไม่ว่าจะตำแหน่งใด

สรุปการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริต

การทุจริตเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน การทุจริตไม่เพียงสร้างความเสียหายทางการเงิน แต่ยังบั่นทอนความเชื่อมั่น ความโปร่งใส และชื่อเสียงขององค์กร การบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริตจึงเป็นภารกิจสำคัญที่ผู้บริหารทุกระดับต้องให้ความสำคัญอย่างจริงจัง

รายงานฉบับนี้สรุปเนื้อหาสำคัญเกี่ยวกับ แนวคิด ทฤษฎี ปัจจัยสาเหตุ มาตรการป้องกัน และหลักการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริต ตามแนวทางสากล อาทิ Fraud Guide (2008), สมาคมผู้ตรวจสอบภายใน (IIA), สมาคมผู้สอบบัญชี (AICPA) และสมาคมผู้ตรวจสอบการทุจริต (ACFE)

ทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle)

Donald R. Cressey (1980) อธิบายว่า การทุจริตเกิดขึ้นจาก 3 ปัจจัยหลัก ได้แก่:

- **แรงกดดัน/แรงจูงใจ (Pressure or Incentive)** – เช่น ภาระหนี้สิน ความต้องการฐานะ หรือเป้าหมายงานที่กดดัน
- **โอกาส (Opportunity)** – เกิดจากช่องโหว่ของระบบควบคุมภายใน ทำให้ผู้กระทำได้ปิดการกระทำผิดได้
- **ข้ออ้าง (Rationalization)** – การหาข้ออ้างเพื่อทำผิด เช่น “ทุกคนก็ทำเหมือนกัน” หรือ “ทำเพื่อองค์กร”

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการทุจริต

- **แรงกดดันจากงาน** เช่น การตั้งเป้าหมายสูงเกินจริง
- **แรงกดดันส่วนตัว** เช่น ติดการพนัน หนี้สินล้นพ้นตัว
- **ช่องโหว่ของระบบควบคุมภายใน** เช่น ขาดการตรวจสอบทบทวน หรือไม่มีการแบ่งแยกหน้าที่
- **ข้ออ้างเชิงวัฒนธรรม** เช่น “เป็นประเพณีธุรกิจ” หรือ “ใครๆ ก็ทำกัน”
- **สภาพแวดล้อมองค์กร** เช่น การขาดค่านิยมเรื่องความซื่อสัตย์ ขาดบทลงโทษที่ชัดเจน

มาตรการป้องกันการทุจริต

- ลดแรงจูงใจ – เช่น จัดสวัสดิการที่เหมาะสม ไม่กำหนดเป้าหมายงานเกินจริง
- ลดโอกาส – เสริมระบบควบคุมภายใน แบ่งแยกหน้าที่ ตรวจสอบทรัพย์สินสำคัญ และลดการใช้เงินสด
- เสริมสร้างจริยธรรม – ผู้นำเป็นแบบอย่างที่ดี ส่งเสริมค่านิยมความซื่อสัตย์
- บทลงโทษที่เด็ดขาด – ผู้กระทำผิดต้องถูกลงโทษเท่าเทียม ไม่ว่าจะตำแหน่งใด

หลักการ 5 ประการในการบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริต

- 1.การกำกับดูแล – คณะกรรมการและผู้บริหารต้องวางระบบนโยบายความโปร่งใส
- 2.การประเมินความเสี่ยง – ระบุความเสี่ยงทุจริตที่อาจเกิดขึ้นและวิเคราะห์ผลกระทบ
- 3.การป้องกัน – สร้างการตระหนักรู้และกำหนดมาตรการป้องกันอย่างต่อเนื่อง
- 4.การค้นพบ – จัดให้มีสายด่วน (Hotline), Whistleblower, การตรวจสอบเชิงรุก
- 5.การสืบสวนและแก้ไข – สืบสวนอย่างทันท่วงที มีมาตรการลงโทษและปรับปรุงระบบ

สัญญาณเตือนภัยของการทุจริต

- การใช้ชีวิตเกินฐานะ
- การเปลี่ยนบุคลิกหรือนิสัยอย่างผิดปกติ
- ปัญหาการเงินที่เรื้อรัง
- มีธุรกิจส่วนตัวที่อาจขัดแย้งกับผลประโยชน์องค์กร
- ค่าใช้จ่ายผิดปกติ หรือเอกสารทางบัญชีไม่สอดคล้อง

แนวทางการบริหารจัดการที่ดี

- กำหนด Code of Conduct ที่ชัดเจน
- จัดฝึกอบรมและสร้างความตระหนักให้พนักงานทุกระดับ
- มีระบบรายงานภายใน ที่เป็นความลับและปลอดภัย
- ประเมินความเสี่ยงซ้ำทุกปีเพื่อปรับปรุงมาตรการ
- ใช้เทคโนโลยีตรวจจับความผิดปกติ เช่น ระบบวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analytics)

การบริหารความเสี่ยงด้านการทุจริตไม่ใช่เพียงการป้องกัน แต่เป็นการสร้าง วัฒนธรรมองค์กรที่ยั่งยืน องค์กรต้องมีระบบควบคุมภายในที่เข้มแข็ง ผู้นำต้องเป็นแบบอย่าง และพนักงานทุกระดับต้องมีส่วนร่วม หากสามารถทำได้ จะช่วยปกป้ององค์กรจากความเสียหายทางการเงิน รักษาความน่าเชื่อถือ และส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างโปร่งใส

หลักฐานการเผยแพร่



การตรวจสอบกิจการสหกรณ์ 5

ผู้เขียน: jprspir - 03/09/2025 - ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พริยะพร สิริ

หลักการที่ 3: การป้องกันความเสี่ยงด้านการทุจริต Fraud Guide กล่าวถึงหลักการสำคัญเกี่ยวกับการสร้างความตระหนักให้กับทุกคนในองค์กรว่าถึงทั้งแผนการ
บริหารความเสี่ยง การสร้างงานตามกฎระเบียบ การกำหนดนโยบาย การเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหาร การฝึกอบรม การลงนามเชิงตกลง การจัดทำ
การลงโทษ องค์ประกอบสำคัญในการป้องกันความเสี่ยงด้านการทุจริต ได้แก่ การจัดทำนโยบาย การฝึกอบรม การลงนามเชิงตกลง การจัดทำแผนการ
การจัดการความเสี่ยง การติดตามการดำเนินงาน การประเมินผล การปรับปรุงแผนการป้องกันความเสี่ยง การจัดทำแผนการป้องกันความเสี่ยง
และการจัดการความเสี่ยง การจัดทำแผนการป้องกันความเสี่ยง การจัดทำแผนการป้องกันความเสี่ยง การจัดทำแผนการป้องกันความเสี่ยง การจัดทำแผนการป้องกันความเสี่ยง



500 posts

Recent Posts

การตรวจสอบกิจการสหกรณ์ 5

การตรวจสอบกิจการสหกรณ์ 4

การตรวจสอบกิจการสหกรณ์ 3

การตรวจสอบกิจการสหกรณ์ 2



บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ โทร. 8181-6

ที่ อว 0602.17/ วันที่ 25 สิงหาคม 2568

เรื่อง ขอส่งรายงานการฝึกอบรมผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ชั้นกลาง

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
รับที่ 613
วันที่ 25 ส.ค. 2568
เวลา 9.15

เรียน ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ

อ้างถึงมติที่ประชุมคณะกรรมการสาขาวิชาวิทยาการจัดการ ครั้งที่ 13/2568 เมื่อวันที่ 23 เมษายน 2568 ได้เห็นชอบให้ ข้าพเจ้านายจัก พิริยะพรสิริ ไปอบรมพัฒนาความรู้ด้านบัญชีและภาษีอากร หัวข้อเรื่อง การตรวจสอบกิจการสหกรณ์ชั้นกลาง ณ สถานที่ โรงแรม มารวย กทม ระหว่างวันที่ 4-8 สิงหาคม 2568 รวมเป็นระยะเวลา 5 วัน นั้น

บัดนี้ ข้าพเจ้าได้อบรมครบตามกำหนดระยะเวลาดังกล่าวแล้ว และขอส่งรายงานการฝึกอบรมมา เพื่อเป็นหลักฐานและโปรดนำส่ง สถานพัฒนาบุคลากรต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

จัก

น

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์จัก พิริยะพรสิริ,
อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ



เรียน ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ

.....เพื่อโปรดทราบ

.....เพื่อโปรดพิจารณา

.....เพื่อควรแจ้งผู้เกี่ยวข้องทราบ

✓ ไพฑูริย์ ห้า นท. น. นท

① ดำเนินการตามระเบียบ

๖๖
๖๖ ส.ค.๖๖

๑

ที่ประชุม กก.ว. ครั้งที่ ๖๐/๖๕๖๕

เมื่อวันที่ ๖๗ ส.ค.๖๕

มีมติ รับทบทวน สภาหอการค้า

บริหารบุคคลฯ ทวิศุทธิ์พัฒนา

บุคลากรฯ ๗๖๖

จัก น

๒๕/๘/๖๕